

Znak: WZPS-3.431.1.4.2023.MW

Szczecin, 12 czerwca 2025 r.

Pan
Jarosław Gruszczyński
Dyrektor
Miejsko – Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Stepnicy

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 22 pkt 8 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285 ze zm.) zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie przeprowadził w dniach 23 – 26 października 2023 r. kontrolę kompleksową w Miejsko - Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Stepnicy.

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej, w okresie od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli. W związku z kontrolą, której wyniki zostały zawarte w protokole kontroli z dnia 31 marca 2025 r., który został podpisany przez Pana bez zastrzeżeń dnia 14 kwietnia 2025 r., przedstawiam Panu wystąpienie pokontrolne.

Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z uchybieniami.¹

W okresie poddanym kontroli Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stepnicy funkcjonował w oparciu o Statut Ośrodka oraz Regulamin organizacyjny. Dokumenty uwzględniały realizowane zadania z zakresu ustawy o pomocy społecznej.

Dyrektor Ośrodka oraz pracownicy socjalni posiadali wymagane przepisami ustawy o pomocy społecznej wykształcenie. W okresie podlegającym kontroli pracownicy socjalni podnosili swoje kwalifikacje poprzez udział w szkoleniach.

Ośrodek w Stepnicy ustalał liczbę pracowników socjalnych w odniesieniu do liczby mieszkańców. Na dzień rozpoczęcia kontroli, zatrudnienie pracowników socjalnych w przeliczeniu na etaty wynosiło 3, a liczba mieszkańców gminy wynosiła 4480 osób. W związku z tym stan zatrudnienia pracowników socjalnych był zgodny z art. 110 ust. 11 i ust. 12 ustawy o pomocy społecznej.

Gmina Stepnica posiadała Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, którą przyjęto Uchwałą nr XX//21 Rady Miejskiej w Stepnicy z dnia 29 czerwca 2021 r. w

¹ Przyjęto 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna.

sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stepnica na lata 2021- 2026. W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że Strategia zawiera wszystkie obligatoryjne elementy wynikające z ustawy o pomocy społecznej. W Strategii wskazano, że co roku będzie prowadzony monitoring, mający zapewnić aktualność zapisów zawartych w dokumencie oraz ich adekwatność względem występujących problemów społecznych. Ustalono, że monitoring nie był prowadzony. Pouczono Dyrektora o konieczności przeprowadzania monitoringu, jak zostało to określone w Strategii.

Gmina Stepnica przygotowała wskazaną w art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 r. oraz za 2022 r. Dokumenty zostały przedłożone Radzie Miejskiej w Stepnicy w ustawowym terminie oraz zawierały rekomendacje i wnioski końcowe.

W okresie podlegającym kontroli zostały sporządzone sprawozdania z działalności Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stepnicy, wraz z wykazem potrzeb w zakresie pomocy społecznej, o których mowa w art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej. Dokumenty zostały przedłożone Radzie Miejskiej w Stepnicy.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy zapewnienie tymczasowego schronienia. Zgodnie z art. 48a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej schronienie następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni, w schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi i ogrzewalni. Kontrola wykazała, że Gmina Stepnica nie udzielała schronienia we wszystkich formach wskazanych w ustawie, tj. nie zapewniała miejsc schronienia tymczasowego w schronisku z usługami opiekuńczymi i w ogrzewalni. Stanowi to naruszenie art. 48a ust. 1 oraz art. 48a ust. 4 ustawy.

Zgodnie z obowiązującym podczas kontroli brzmieniem art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należało sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie. W trakcie kontroli ustalono, że sprawozdania resortowe z zakresu pomocy społecznej: MRiPS – 03, MRiPS – 05, MRiPS – 06 oraz Sprawozdanie z realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu” zostały przekazane, za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej, w terminach określonych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W sprawozdaniu rocznym MRiPS-03 za 2022 r. nie wykazano 1 osoby, której udzielono pomocy w formie schronienia tymczasowego w schronisku dla osób bezdomnych. Pouczono Dyrektora o konieczności rzetelnego sporządzania sprawozdań.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. W kontrolowanym okresie Gmina Stepnica nie realizowała ww. zadania. Kontrola wykazała, że potrzeby w tym zakresie nie zostały zbadane. Ocena czy zadanie z zakresu pomocy społecznej wymaga realizacji, jest dokonywana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Strategia gminy Stepnica nie określa potrzeby utworzenia mieszkań wspomaganych lub treningowych, ponieważ nie postawiono diagnozy w tym zakresie.

Dyrektor Ośrodka poinformował, że cyt. „W przypadku konieczności przyznania pomocy w ww. formie Gmina Stepnica poszukiwać będzie miejsca w trybie pilnym w innej gminie lub organizacji pozarządowej, która świadczy tego typu usługę.” Mając na uwadze obligatoryjny charakter tego zadania, konieczne jest podjęcie działań mających na celu jego realizację od momentu zaistnienia potrzeby udzielenia wsparcia.

Wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi, cyt. „(...) zabezpieczają pracownicy socjalni oraz lokalne przychodnie zdrowia. Ścisła współpraca pracowników ww. instytucji wypracowała formy i metody wsparcia środowiskowego dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin. Pojawiające się problemy natury psychicznej są na bieżąco rozwiązywane poprzez wsparcie pracownika socjalnego udzielającego wskazówki jakie należy podjąć działania wobec osoby chorej psychicznie”.

W okresie podlegającym kontroli Gmina Stepnica zapewniała mieszkańcom bezpłatne poradnictwo psychologiczne oraz prawne. Informacje o dostępnych formach poradnictwa były rozpowszechniane wśród mieszkańców gminy.

W kontrolowanym okresie pracownicy socjalni świadczyli pracę socjalną, mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna prowadzona była m.in. w oparciu o kontrakt socjalny. Podejmowane działania były dokumentowe.

W oparciu o przedłożone do analizy dokumenty ustalono, że Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stepnicy realizował zadania z zakresu pomocy społecznej poprzez przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej, jednak w toku czynności kontrolnych stwierdzono uchybienia z zakresu stosowania przepisów ustawy o pomocy społecznej i kodeksu postępowania administracyjnego.

Skontrolowane decyzje administracyjne (poza decyzjami przyznającymi zasiłek stały) zawierały błędne oznaczenie organu wydającego decyzje. Prawidłowym oznaczeniem organu, wydającym decyzje administracyjne, w przypadku kontrolowanej jednostki jest Burmistrz Stepnicy, o czym pouczono Dyrektora w trakcie kontroli.

Decyzje administracyjne podlegające kontroli nie zawierały wszystkich elementów określonych w kodeksie postępowania administracyjnego. W trakcie kontroli stwierdzono brak pouczenia o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania. Stanowiło to naruszenie art. 107 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego. Były to decyzje administracyjne przyznające następujące świadczenia:

- zasiłek stały (poza decyzją wskazaną w pkt 3 na str. 10 protokołu kontroli kompleksowej),
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek celowy przyznany rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego,
- schronienie,
- świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności oraz posiłki realizowane w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- decyzje kierujące do domu pomocy społecznej.

Decyzje administracyjne rozstrzygające w sprawie:

- zasiłku okresowego,
  - zasiłku celowego, specjalnego zasiłku celowego,
  - świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności oraz posiłku realizowanego
  - w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”,
- posiadały rygor natychmiastowej wykonalności, który nie został uzasadniony. W decyzjach wskazano, że podlegały natychmiastowej wykonalności z uwagi na ważny interes strony, który nie został sprecyzowany. W myśl orzecznictwa sądowego cyt.

„Rozstrzygnięcie w części dotyczącej nadania rygoru natychmiastowej wykonalności powinno spełniać kryteria przewidziane w art. 107 k.p.a. Tym samym winno być stosownie uzasadnione”.

Ponadto, kontrola wykazała, że realizacja decyzji administracyjnych nie nastąpiła natychmiast, tylko po kilku dniach od ich odebrania przez stronę, co przeczyło zasadzie wyrażonej w treści art. 108 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego.

W zakresie uchybień stosowania ustawy o pomocy społecznej stwierdzono, że w części spraw podlegających kontroli pracownik socjalny w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego nie sformułował odpowiednich wniosków, będących podstawą do planowania pomocy społecznej.

Były to sprawy zakończone decyzjami przyznającymi:

- zasiłek okresowy - pkt 2, 3 na str. 12 protokołu kontroli kompleksowej,
- świadczenie pieniężne za zakup posiłku lub żywności w ramach Programu Posiłków w szkole i w domu - w pkt 1,
- usługi opiekuńcze – pkt 2.

Kwestionariusz wywiadu środowiskowego jako dowód w postępowaniu w sprawie świadczeń z pomocy społecznej powinien wskazywać w sposób wszechstronny sytuację osoby/rodziny ubiegającej się o przyznanie świadczeń lub korzystającej z pomocy. Na jego podstawie pracownik socjalny dokonuje analizy i oceny sytuacji określonego podmiotu i formułuje wnioski dotyczące planowania pomocy, które są podstawą rozstrzygnięcia sprawy, zgodnie z § 4 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Analiza sytuacji osoby/rodziny powinna poprzedzić również planowanie działań w ramach pracy socjalnej, a zaproponowane formy pomocy powinny wynikać z dokonanej diagnozy i wniosków pracownika socjalnego, zawartych w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego, o czym pouczone Dyrektora w trakcie kontroli.

Osobom, którym Ośrodek Pomocy Społecznej w Stepnicy przyznał zasiłek stały, opłacał składkę na ubezpieczenia zdrowotne. Ustalono, że w przedmiocie składki na ubezpieczenie zdrowotne nie były wydawane decyzje administracyjne, a osoby uprawnione do ubezpieczenia zdrowotnego były informowane o tym pismem. Mając na uwadze przesłanki przedstawione na str. 10 – 11 protokołu kontroli kompleksowej, w decyzjach przyznających zasiłek stały, prawo do opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne powinno wynikać z rozstrzygnięcia decyzji administracyjnej.

W jednej z kontrolowanych spraw dotyczących zasiłku okresowego nie została wydana żadna decyzja administracyjna w przedmiocie potrzeby zgłoszonej we wniosku o pomoc. W trakcie wywiadu pracownik socjalny ustalił, że strona oczekuje pomocy w formie zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych, na zaspokojenie których została wydana decyzja przyznająca zasiłek okresowy. Potrzeba zgłoszona we wniosku o pomoc, nie została rozstrzygnięta decyzją administracyjną w przedmiocie zasiłku celowego. W związku z powyższym, wskazane jest zwiększenie nadzoru przez Dyrektora Ośrodka nad postępowaniami w sprawie świadczeń z pomocy społecznej.

W wyniku kontroli ustalono, że decyzje administracyjne przyznające pomoc w formie usług opiekuńczych, w podstawie prawnej zawierały jednocześnie art. 50 ust. 1 i ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Przywołane przepisy ustawy wskazują dwie różne grupy osób, które są uprawnione do pomocy w formie usług opiekuńczych: są to osoby samotne oraz osoby posiadające rodzinę. Jednoczesne wskazywanie w podstawie prawnej decyzji art. 50 ust. 1 i ust. 2 ustawy jest nieuzasadnione. W wydawanych

decyzjach dotyczących usług opiekuńczych należy wskazywać art. 50 ust. 1 lub 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

W sprawach zakończonych decyzjami administracyjnymi wskazanymi w pkt 1, 2, 3 na str. 17 protokołu kontroli kompleksowej zakres przyznanych usług opiekuńczych, wskazany w decyzjach administracyjnych, nie był tożsamy z zakresem usług ustalonym przez pracownika socjalnego z osobą ubiegającą się o pomoc w tej formie. Ponadto, analiza kart pracy osób świadczących usługi opiekuńcze wykazała, że usługi były realizowane zgodnie z zakresem usług opiekuńczych ustalonym w trakcie wywiadu, a nie z zakresem usług wskazanym w decyzjach administracyjnych. W związku z powyższym, realizowane usługi opiekuńcze nie były zgodne z decyzjami administracyjnymi.

W jednej ze spraw dotyczącej przyznania usług opiekuńczych (zakończonej decyzją wskazaną w pkt 1 na str. 17 protokołu kontroli kompleksowej) kwestionariusz wywiadu środowiskowego został wypełniony w sposób niekompletny, tj. nie wszystkie informacje zostały wpisane w kwestionariuszu wywiadu.

Mając na uwadze ważność wywiadu środowiskowego w postępowaniu w sprawie świadczeń z pomocy społecznej, pouczono Dyrektora o konieczności zwiększeniu nadzoru nad wypełnianiem kwestionariuszy wywiadów środowiskowych przez pracowników socjalnych.

Decyzje administracyjne przyznające pomoc w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności i posiłku w podstawie prawnej zawierały jednocześnie Uchwałę Rady Miejskiej w Stepnicy regulującą przyznanie pomocy w formie posiłku oraz świadczenia pieniężnego na zakup żywności lub posiłku. W podstawie prawnej wydawanych decyzji należy przywoływać tylko te przepisy, które odnoszą się do przyznanego świadczenia. Ponadto, w sytuacji, kiedy dochód osób/rodzin jest niższy od kryterium dochodowego (tak jak w przypadku kontrolowanych decyzji), wskazywanie w podstawie prawnej decyzji uchwały rady gminy jest zbędne, o czym poinformowano Dyrektora Ośrodka w trakcie kontroli.

W jednej ze spraw dotyczącej prowadzonej pracy socjalnej, dokumentacja w pełni nie odzwierciedlała działań pracownika socjalnego w ramach świadczonej pracy socjalnej. Udzielono odpowiedniego instruktażu.

W związku z powyższym na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zalecam:

w obszarze procedur:

1. podjąć działania zapewniające udzielanie tymczasowego schronienia w schronisku z usługami opiekuńczymi oraz ogrzewalni, zgodnie z art. 48a ust. 1 oraz art. 48a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej w związku z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy;
2. podjąć działania umożliwiające udzielania wsparcia w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym osobom wymienionym w art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z art. 17 ust. 12 tej ustawy;

w obszarze wydawanych decyzji:

1. uzasadniać stosowanie rygoru natychmiastowej wykonalności w decyzjach administracyjnych, zgodnie z art. 108 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeksu postępowania administracyjnego;
2. sporządzać decyzje administracyjne zgodnie z zasadami określonymi w art. 107 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego; tj. wskazywać pouczenie o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania;

3. w decyzjach administracyjnych dotyczących usług opiekuńczych, w podstawie prawnej wskazywać art. 50 ust. 1 lub art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, w zależności od sytuacji rodzinnej osoby ubiegającej się o pomoc w formie usług opiekuńczych;

w obszarze pomocy dla klienta:

1. ustalać uprawnienie do opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne w rozstrzygnięciu decyzji administracyjnej;
2. w decyzjach administracyjnych przyznających usługi opiekuńcze wskazywać ich zakres zgodnie z ustaleniami dokonanymi w trakcie wywiadu środowiskowego;
3. realizować usługi opiekuńcze zgodnie z wydaną decyzją administracyjną.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej jednostka kontrolowana, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, może zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia.

Proszę o przekazanie informacji o sposobie realizacji powyższych zaleceń w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

Jednocześnie informuję, że zalecenie pokontrolne z poprzedniej kontroli kompleksowej nie zostało zrealizowane, mianowicie - uzasadnione stosowanie rygoru natychmiastowej wykonalności w decyzjach administracyjnych, zgodnie z art. 108 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego. W myśl art. 130 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych - podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 12 000 zł. Wobec powyższego, nałożenie kary będzie przedmiotem odrębnego postępowania administracyjnego.

Z upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego

Dawid Krystek
II Wicewojewoda Zachodniopomorski

Właściwy podpis na oryginale

Do wiadomości:
Burmistrz Stepnicy
Pan Andrzej Wyganowski